

igral pa je priložnostno tudi drugje. Napisal je *Traktat o fugiranem kontrapunktu (Trattato di contrappunto fugato)*, deloval je tudi kot pedagog. **Koncert za violino in orkester v D-duru**, poln poudarjenega ritmičnega pulza in elegancje, je bil kot opus št. 3 natisnjen leta 1756 v Londonu, z več dodanimi okraski pa leta 1759 v Amsterdamu.

Črtomir Šiškovič, rojen v Trstu, je leta 1976 z odliko doštudiral na tržaškem Konservatoriju Giuseppeja Tartinija in študij nadaljeval pri Igorju Ozimu in godalnem kvartetu Amadeus v Kölnu in leta 1980 z odliko diplomiral. Izpopolnjeval se je pri Francu Gulliju, Maxu Rostalu, Viktorju Pikaiznu in godalnem kvartetu Borodin v Bloomingtonu, Univerza v Indiani, ZDA. V različnih komornih zasedbah je igral z uglednimi glasbeniki, kot so Franco Gulli, Konstantin Bogino, Irena Grafenauer, Maria Graf, Radovan Vlatković idr. Bil je član Godalnega kvarteta Tartini, s katerim je leta 2001 prejel nagrado Prešernovega sklada. Kot solist je nastopal s Sanktpeterburško filharmonijo, Komornim orkestrom iz Budimpešte, Cappello Istropolitano iz Bratislave, Orestrom Slovenske filharmonije, Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, Pariškim komornim orkestrom in številnimi drugimi. Več kot 20 let se posveča baročni glasbi ter igra na baročno violino. Posnel je več zgoščenek z glasbo Tartinija in njegovih učencev, med katerimi velja izpostaviti vseh 31 Tartinijevih sonat za violino solo.

Nika Toškan, doma iz okolice Kopra, je začela igrati violino pri treh letih po metodi Suzuki pri mentorici Cristini Verità. Glasbeno šolo Koper je končala pod mentorstvom Tinkare Marinac, umetniško smer Gimnazije Koper pa pri profesorju Bogomirju Petraču. Z desetimi leti se je začela izpopolnjevati v Portogruaru (Scuola di perfezionamento musicale, Masterclass internazionale) pri Ilyi Grubertu, pri katerem zdaj nadaljuje študij na konservatoriju v Amsterdamu. Osvojila je več najvišjih nagrad na državnih in mednarodnih tekmovanjih (zmaga in posebna nagrada za najboljšo violinistko tekmovanja Ars nova v Trstu leta 2010, najvišje ocenjena violinistka tekmovanja v Povolettu leta 2013, vseh sto točk na tekmovanju Svirel 2015 ...). Znanje redno pogloblja na mojstrskih tečajih pri violinistih, kot so Galina Turčaninova, Vasilij Meljnikov, Mojca Gal, Gorjan Košuta, Igor Ozim, Stefan Milenkovič, Liviu Prunaru, Eliot Lawson.

Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije je lani praznoval 25-letnico. Odigral je več kot 500 koncertov doma in v tujini. Spodbuja nastanek novih glasbenih del, skrbi za notne izdaje, objavlja promocijske zgoščenke in prireja ciklus koncertov Sozvočje svetov v sodelovanju z Narodno galerijo. Ansambel je sodeloval z mednarodno priznanimi slovenskimi ter številnimi tujimi imeni svetovnih glasbenih odrov, kot so Dubravka Tomšič Srebotnjak, Irena Grafenauer, Mirjam Kalin, Aleksander Rudin, Miša Majski, Enrico Dindo, Markus Forster, Sarah Chang, Pria Mitchell, Alissa Margulis, Polina Lešenko, Stefan Dohr, Jonathan Kelly, Massimo Mercelli, Natalie Clein, Boris Berezovski, Emmanuel Pahud, James Gilchrist, Richard Tognetti, Arvid Engegård, Satu Vanska, Nika Gorič, Richard Galliano, Vlatko Stefanovski in Teodosii Spassov. Za uspešno delo je prejel nagrado Prešernovega sklada leta 1999, Župančičevo nagrado leta 2004, Betetovovo nagrado leta 2006 in plaketo Mesta Ljubljana leta 2012.

Med odmorom koncerta bo v Cerkvi sv. Jurija potekal pogovor s Črtomirjem Šiškovičem in Ugom Polijem. Moderatorica pogovora bo Helena Filipčič Gardina.

Koncert Šola narodov je spremljevalni dogodek 34. Slovenskih glasbenih dnevov in bo potekal v okviru projekta tARTini, ki je sofinanciran iz programa čezmejnega sodelovanja Italija-Slovenija.

NAPOVEDNIK: Sreda, 17. april 2019, ob 19.30
Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

VELIKONOČNI KONCERT

Marta Močnik Pirc, sopran
Dejan Maksimilijan Vrbančič, tenor
Jože Vidic, bariton
Lana Trotovshek, violina
Gregor Klančič, orgle

Komorni zbor Ave
Alenka Podpečan, priprava zbora

Simfonični orkester Akademije za glasbo Ljubljana (študentje in profesorji)
Uroš Lajovic, dirigent

Na sporedu:
U. Krek, U. Lajovic

Izdal: **FESTIVAL LJUBLJANA**

Zanj: **Darko Briek**, direktor in umetniški vodja Festivala Ljubljana ter častni član Evropskega združenja festivalov

Jezikovni pregled: **Nataša Požun**

Oblikovanje: **Art design d. o. o.**

April 2019

Glavni sponzor:

Glavni medijski sponzor:

DELO

Medijski sponzorji:

Partnerji:

MEDIA 24

Uradni prevozniki:

Železniški prevoznik:

Uradna vina:

34. SGD
LJUBLJANA FESTIVAL.SI

6. 4. 2019

ŠOLA NARODOV

SLOVENSKI GLASBENI DNEVI
34 let Glasbe

Ljubljana, 3.–12. 4. in 17. 4. 2019

Program SGD finančno omogočata:

Mestna občina Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.

ŠOLA NARODOV

Črtomir Šiškovič, violina

Nika Toškan, violina

Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije

Janez Podlesek, koncertni mojster

Tomaz Sevšek, čembalo

Na sporedu:

G. Tartini, prir. **F. Kreisler**: Sonata za violino in godala v g-molu

»Vražji trilček«

I. *Larghetto, ma non troppo*

II. *Allegro moderato*

III. *Grave - Allegro assai*

IV. *Largo*

G. Tartini: Sonata a quattro v G-duru

I. *Presto*

II. *Andante*

III. *Allegro assai*

P. Nardini: Koncert za violino in orkester v e-molu

I. *Allegro moderato*

II. *Andante cantabile*

III. *Allegro giocoso*

***

G. M. Stratico: Sonata a quattro v C-duru

I. *Allegro*

II. *Andante*

III. *Non presto*

A. Morigi: Koncert za violino in orkester v D-duru

I. *Allegretto*

II. *Adagio*

III. *Allegro*

V sodelovanju z:

Interreg

UNIONE EUROPEA
EVROPSKA UNIJA

ITALIA-SLOVENIJA

tARTini

Progetto standard co-finanziato dal Fondo europeo di sviluppo regionale
Standardni projekt sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj

DRUŠTVO
PRIJATELJEV
GLASBE

komorni
godalni
orkester
slovenske
filharmonije

Giuseppe Tartini (1692–1770) je eden najvidnejših glasbenikov 18. stoletja in pomenljiva osebnost za razvoj violinske glasbe. Rodil se je v Piranu kot četrti otrok Antonia Giovannija Tartinija, trgovca iz Firenc, in Pirančanke Catarine Zangrandi. Prav v letu Giuseppejevega rojstva je Antonio Giovanni postal javni uslužbenec Beneške republike, solni pisar, ki je nadzoroval pridelavo soli piranskih solin – »belega zlata«, ki je zagotavljalo blaginjo Piranu in družini Tartini.

Bogata glasbena pot je Giuseppeja Tartinija po začetnem splošnem humanističnem in najverjetneje tudi prvem glasbenem šolanju v Piranu in Kopru vodila v evropska središča. Najprej je leta 1708 odšel na študij prava v Padovo in se tako izognil želji očeta, ki mu je namenil duhovniški poklic in zanj že pridobil dovoljenje, da nosi talar. Med študijem se je intenzivno posvečal tudi sabljanju, vseskozi pa je bila njegova velika strast violina. Julija 1710 se je komaj osemnajstleten poročil s Padovčanko Elisabetto Premazore, v tem letu mu je nenadno umrl oče. Giuseppe je opustil študij prava in se povsem posvetil glasbi. Istega leta je odšel k sorodniku Giovanniju Torreju, predstojniku frančiškanskega samostana v Assisiju, tam štiri leta uril svojo violinsko tehniko, s skladateljem in organistom patrom Bohuslavom Matejem Černohorským pa poglobljajl kompozicijsko znanje.

V samostanu v Assisiju naj bi Tartini ustvaril svoje najbolj znano in najpogosteje izvajano delo, **Sonata v g-molu**, imenovano »Vražji trilček«. Že legendarno zgodbo o njenem nastanku naj bi leta 1765 povedal Josephu Jérômu Lefrançoisu de Lalandu in ta jo je objavil. Po Lalandovem zapisu je povzeto tudi datiranje *Sonate* v leto 1713, vendar je zelo verjetno, da jo je avtor ustvaril tri desetletja kasneje; natisnjena pa je bila šele skoraj trideset let po skladateljevi smrti. Navdih zanjo naj bi našel v sanjah o tem, kako mu je služil sam vrag, ki je izpolnjeval vse njegove želje. Na glasbenikovo violino je nadvse bravurozno zaigral sonato, s katero je skladatelj osupnil in prebudil. V želji, da bi po spominu iz sna zapisal slišano, je ustvaril »vražjo sonato«, ki je po Tartinijevih besedah sicer bila njegova najboljša, a še zdaleč ne tako čustvena kot vragova iz sna, zaradi česar je besni Tartini skoraj razbil svojo violino. *Sonata* »Vražji trilček«, izvorno napisana za violino in basso continuo, sodi med zelo zahteven violinski repertoar, saj v bogati ekspresivnosti od otožne spevnosti in lirične meditativnosti do ognjevitih dramatičnih poudarkov izziva violinskega solista v ornamentirani opojni melodiki in živahnem ritmu s številnimi dvojčkami, trilčki, drvečimi pasažami, kadencami.

»Vražje« težka *Sonata* izkazuje mojstrstvo Tartinija samega kot vodilnega evropskega violinista svojega časa. Vest o njegovi virtuoznosti se je razširila že v Assisiju, iz katerega se je leta 1715 vrnil k ženi v Padovo. Nekaj časa sta živela v Benetkah, kjer je na Tartinija naredila močan vtis violinska igra Francesca Veracinija, zato se je odločil za izpopolnjevanje v Anconi, se leta 1719 vrnil v Benetke, leta 1721 pa je v Padovi kot uveljavljen violinist in skladatelj prevzel položaj koncertnega mojstra orkestra bazilike sv. Antona. Na povabilo je med letoma 1724 in 1726 odšel v Prago, vabila v Anglijo pa ni sprejel.

Večino svojega opusa je posvetil violini oziroma godalom; v njem je med drugim 130 violinskih koncertov in več kot 175 violinskih sonat. Tartinijeva dela niso v celoti evidentirana, največ jih hrani Glasbeni arhiv »della Veneranda Arca« sv. Antona v Padovi. Njegov kompozicijski slog se je vzoroval zlasti pri Arcangelu Corelliju, zaradi številnih ornamentov in ekspresivnosti pa Tartinijevo glasbo povezujejo s predklasicističnim rokokojskim oziroma galantnim slogom. Stilne novosti, ki jih je mojster violine vnašal v svoja dela, so bile povezane tudi z njegovo inovacijo loka, ki ga je tehnično izboljšal in podaljšal. Nekakšen znanilec poznejših godalnih kvartetov so Tartinijeve *sonate a quattro*, torej za štiri glasove, med katerimi bo nočjo slišati **Sonata a quattro v G-duru** s tremi kontrastnimi stavki.

Giuseppe Tartini je bil tudi znanstveno dejaven in je avtor dveh glasbenoteoretskih traktatov ter številnih krajših razprav. Nocojšnji koncert pa ga izpostavlja še kot izjemnega pedagoga, ki je leta 1727 v Padovi odprl svojo »šolo narodov«. K slavnemu violinistu in skladatelju so prihajali učenci iz vse Evrope. Pouk pri »maestru narodov«, kot so ga imenovali, je običajno trajal dve leti; skupno je v štirih desetletjih imel okrog dvesto učencev, ki jih je učil umečnosti violinske igre z velikim poudarkom na inovativni tehniki igranja z lokom kot tudi komponiranja.

Med njegovimi najslavnejšimi učenci je **Pietro Nardini (1722–1793)**, doma iz Livorna, ki je na študij k Tartiniju prišel pri svojih dvanajstih letih. Po Evropi je deloval kot violinist in kapelnik na dvorih v Stuttgartu, Braunschweigu in Firencah, kjer je tudi umrl. Skupaj z Luigijem Boccherinijem je bil član enega prvih godalnih kvartetov. Leopold Mozart je pri Nardiniju pohvalil »lepoto, jasnost in uravnoteženost tona ter neprekosljivo kantabilnost«. Christian Friedrich Schobert pa je pri njem nekoč izpostavil, da zmore z igranjem *adagiev* tudi »trdosrčne aristokrate spraviti do solz«. Nardinijevo očarljivo igranje je temeljilo na tehniki loka. **Koncert za violino v e-molu** sodi med njegova najbolj znana dela; prvič je bil natisnjen leta 1776.

Tartinijev učenec **Giuseppe Michele Stratico (1728–1783)** je z njim igral v orkestru bazilike sv. Antona v Padovi. Doma je bil iz Zadra, v Padovo je prišel na študij prava in se v pravniškem poklicu tudi udeleževal, ob tem pa se ukvarjal z glasbo kot violinist, skladatelj in tudi teoretik. Ustvaril je okrog tristo glasbenih del za godala, dokler je še živel, je izdal zgolj šest *Sonat za violino in violončelo ali čembalo*, zanimanje sodobne glasbene stroke pa je vzbudil šele v 60. letih 20. stoletja. Napisal je *Traktat o glasbi*, zelo zanimiva pa je tudi njegova razprava v obliki dialoga med učencem in Tartinijem *Tartinijev duh (Lo spirito Tartiniano)*, ki se pogloblja v Tartinijevo razmišljanje o zakonitostih v glasbi. Vpliv Tartinija je čutiti tudi v Straticovi **Sonati a quattro v C-duru**.

Angelo Morigi (1725–1801), rojen v Riminiju, je v Padovi študiral violino pri Giuseppeju Tartiniju in kompozicijo pri Francescu Antoniu Vallottiju. Domnevno je sorodnik uveljavljenega kastrata Pietra Morigija ter pevca in igralca Andrea Morigija. Vsi trije so bili dejavni po Evropi, tudi v Londonu, kjer je Angelo Morigi izdal nekaj svojih del. Leta 1758 je sprejel službo na dvoru Filipa Burbonskega v Parmi in napredoval v koncertnega mojstra (1766), nato v vodjo orkestra (1773) dvora v Parmi,